ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 2.3.2021 г.
COM(2021) 100 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

относно преговорите за достъп на предприятията от Съюза до пазарите на трети държави в областите, попадащи в обхвата на Директива 2014/25/ЕС

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

относно преговорите за достъп на предприятията от Съюза до пазарите на трети държави в областите, попадащи в обхвата на Директива 2014/25/ЕС

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ ... 3
2. НЕКОЛКОСТРАННИ И МНОГОСТРАННИ ПРЕГОВОРИ ... 4
   2.1. СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ПОРЪЧКИ (СДП) В РАМКИТЕ НА СТО ... 4
      2.1.1. Преразгледаното СДП ... 4
      2.1.2. Преглед на сегашния обхват съгласно преразгледаното СДП ... 5
      2.1.3. Присъединяване на нови членове ... 5
   2.2. Общо споразумение на СТО по търговията с услуги (ГАТС) ... 8
3. СПОРАЗУМЕНИЯ НА ЕС С ГЛАВИ ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ ... 9
   3.1. Европейско икономическо пространство (ЕИП) ... 9
   3.2. Двустранно споразумение с Швейцария ... 9
   3.3. Глави за обществените поръчки в споразуменията за стабилизиране и асоцииране, сключени в рамките на политиката на ЕС за разширяване ... 10
   3.4. Глави за обществените поръчки в споразуменията, сключени в рамките на политиката за съседство ... 10
      3.4.1. Украйна, Молдова, Грузия ... 10
      3.4.2. Армения ... 11
   3.5. Други споразумения на ЕС, включващи ангажименти по отношение на държавните поръчки ... 11
      3.5.1. Андска общност (Колумбия, Перу, Еквадор) ... 11
      3.5.2. Канада ... 12
      3.5.3. Централна Америка ... 12
      3.5.4. Ирак ... 12
      3.5.5. Япония ... 12
      3.5.6. Казахстан ... 13
      3.5.7. Южна Корея ... 13
      3.5.8. Сингапур ... 13
      3.5.9. Виетнам ... 14
      3.5.10. Обединеното кралство ... 14

4. ПРОДЪЛЖАВАЩИ ДВУСТРАННИ ПРЕГОВОРИ И ВСЕ ОЩЕ НЕПОДПИСАНИ СПОРАЗУМЕНИЯ 15
5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ 15

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад се представя на Съвета в съответствие с членове 85[1] и 86[2] от Директива 2014/25/ЕС („Директивата за комуналните услуги“) относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги (наричани по-нататък „секторите на комуналните услуги“)[3]. Комисията издаде предишен доклад през 2009 г.[4] въз основа на подобни задължения за докладване съгласно Директива 2004/17/ЕО. В настоящия доклад са представени основните промени от 2009 г. насам по отношение на достъпа на предприятията от Съюза до пазарите за поръчки на трети държави в областите, попадащи в обхвата на Директивата за комуналните услуги[5], и по отношение на отварянето на процедурите за поръчки за услуги в трети държави.

По-конкретно, в настоящия доклад е направен преглед на напредъка по отношение на отварянето на достъпа за предприятията от Съюза до пазарите на поръчки на трети държави след присъединяването на нови страни към неколкостранното Споразумение за държавните поръчки (СДП) на Световната търговска организация (СТО)[6]. Освен това в доклада е предоставена информация за резултатите от двустранните или регионалните търговски преговори относно достъпа на предприятията от Съюза до пазарите за поръчки на трети държави в секторите на комуналните услуги. Комисията представя подробен преглед на състоянието на изпълнението на споразуменията за свободна търговия (ССТ) в своите годишни доклади за изпълнението на тези споразумения[7].

---

[1] В член 85, параграф 5 от Директива 2014/25/ЕС се предвижда следното: „До 31 декември 2015 г. и ежегодно след това Комисията представя на Съвета годишен доклад за напредъка, постигнат в многостранните или двустранните преговори за достъп на предприятия от Съюза до пазарите на трети държави в областите, попадащи в обхвата на настоящата директива, за всеки резултат, постигнат в рамките на тези преговори, и за практическото прилагане на всички сключени споразумения.“

[2] В член 86, параграф 2 от Директива 2014/25/ЕС се предвижда следното: „До 18 април 2019 г. и периодично след това Комисията докладва на Съвета за отварянето на процедурите за поръчки за услуги в трети държави и за напредъка в преговорите с тези държави по този въпрос, особено в рамките на Световната търговска организация (СТО).“

[3] Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги, и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО.

[4] COM(2009)592 final: Доклад на Комисията относно преговори по отношение на достъпа на предприятия от Общността до пазарите на трети държави, попадащи в обхвата на Директива 2004/17/ЕО, COM(2009)592 final от 28.10.2009 г. Докладът беше изготвен в съответствие с членове 58 и 59 от Директива 2004/17/ЕО.

[5] В член 1, параграф 2 от Директива 2014/25/ЕС е дадено следното определение: „По смисъла на настоящата директива „поръчка“ е придобиването от страна на един или повече възложители посредством договори за доставка, строителство или услуги, на строителство, доставки или услуги от икономически оператори, избрани от тях, при условие че строителството, доставките или услугите са предназначени за изпълнение на една от дейностите по членове 8—14.“

[6] За разлика от многостранните търговски споразумения на СТО, които са задължителни за всички членове на организацията, неколкостранното Споразумение за държавните поръчки е задължително само за тези членове на СТО, които са го приели. Поради това СДП не създава нито задължения, нито права за членовете на СТО, които не са го приели.

[7] Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно изпълнението на споразуменията за свободна търговия, 1 януари 2016 г. — 31 декември 2016 г., COM/2017/0654 final; Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно изпълнението на споразуменията за свободна търговия, 1 януари 2017 г. — 31 декември 2017 г., COM/2018/728 final; Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно изпълнението на споразуменията за свободна търговия, 1 януари 2018 г. — 31 декември 2018 г., COM/2019/455 final; Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно изпълнението на търговските споразумения на ЕС, 1 януари 2019 г. — 31 декември 2019 г., COM/2020/705 final.

Директивата за комуналните услуги се прилага за три различни категории субекти (възлагащи органи, публични предприятия и частни предприятия със специални или изключителни права). Следователно частните предприятия със специални или изключителни права също попадат в обхвата на посочената директива. Концепцията, съгласно която правилата за възлагане на поръчки се прилагат към частни дружества, извършващи дейност в секторите на комуналните услуги, обаче не се споделя в световен мащаб. В резултат на това достъпът до покупки на частни дружества, които работят в областта на комуналните услуги, невинаги може да бъде договорен с трети държави и Европейският съюз е поел само ограничени ангажименти в тази област (по СДП или ССТ).

2. НЕКОЛКОСТРАННИ И МНОГОСТРАННИ ПРЕГОВОРИ

2.1. СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ПОРЪЧКИ (СДП) В РАМКИТЕ НА СТО

До момента СДП е единственото правно обвързващо споразумение относно държавните поръчки в рамките на СТО. СДП е неколкостранен договор, администриран от Комитет по държавните поръчки (наричан по-нататък „Комитетът по СДП“).

Понастоящем страни по СДП са 21 членове на СТО, включително Европейският съюз и неговите държави членки, които се считат за една страна. Преразгледаното СДП беше подписано на 30 март 2012 г. и влезе в сила на 6 април 2014 г.[8] Преразгледаното споразумение предвижда допълнително отваряне на пазарите за обществени поръчки на страните по СДП.

2.1.1. Преразгледаното СДП

Страните по СДП преразгледаха изцяло както текста на СДП, така и ангажиментите за достъп до пазара, установени със Споразумението. С преразгледаното СДП се осигурява по-висока степен на яснота и прозрачност и се гарантира равнопоставеност в процедурите за възлагане на поръчки по отношение на доставчиците, доставките и услугите с произход от страните по СДП.

Преразгледаното СДП се състои от две части: а) правен текст, установяващ правила за принципите и процедурите, които възложителите от страните по СДП трябва да прилагат; и б) списъци, определящи обхвата на Споразумението за всяка страна („приложения към допълнение I“). Списъците, определящи обхвата на СДП за всяка страна, са разпределени в седем приложения, както следва: субекти на централното държавно управление, субекти на регионалното и местното управление, други субекти[9], стоки, услуги, строителни услуги и общи бележки. Тези приложения определят степента, в която поръчките за стоки и услуги (включително строителните услуги), възлагани от различните възложители от дадена страна по СДП, са отворени за участие на икономически оператори с произход от другите страни по СДП.

[8] Съгласно член XXIV, параграф 9 от предишната версия на СДП (СДП от 1994 г., подписано на 15 април 1994 г., и влязло в сила на 1 януари 1996 г.) страните могат да изменят Споразумението, като вземат предвид, наред с другото, опита, придобит при неговото прилагане. На 15 декември 2011 г. страните по СДП от 1994 г. постигнаха политическо съгласие на министерско равнище по отношение на резултатите от съответните преговори. Политическото съгласие беше потвърдено чрез решението, прието на 30 март 2012 г. от Комитета на СДП, относно резултатите от преговорите. Посредством посоченото решение, което включва Протокол за изменение на Споразумението за държавните поръчки (наричан по-нататък „Протоколът“), страните по СДП от 1994 г. потвърдиха текста на Протокола и го откриха за приемане. Съветът одобри Протокола за изменение на Споразумението за държавните поръчки от името на Европейския съюз. (2014/115/ЕС: Решение на Съвета от 2 декември 2013 година относно сключването на Протокола за изменение на Споразумението за държавните поръчки.)

[9] Субекти, които извършват дейност в секторите на комуналните услуги.

Когато тези възложители са обхванати от дадено приложение на страна по СДП, те трябва да прилагат правилата за поръчките за стоки и услуги, предвидени в преразгледаното СДП.

В преразгледаното СДП е залегнал ангажимент за по-нататъшни преговори. Съгласно разпоредбата на член XXII, параграф 7 от преразгледаното СДП страните предприемат по-нататъшни преговори с цел подобряване на Споразумението, постепенно намаляване и премахване на дискриминационните мерки и постигане на възможно най-голямо увеличаване на обхвата сред всички страни въз основа на взаимност.

Обхватът не е еднакъв за всички — всяка страна отваря в различна степен поръчките за комунални услуги за конкуренция от икономическите оператори от страните по СДП, и освен това е по отношение на обхвата има изключения и реципрочни ограничения.

2.1.2. Преглед на сегашния обхват съгласно преразгледаното СДП

Предоговарянето на СДП доведе до успешно и гъвкаво разширяване на ангажиментите на страните по отношение на достъпа до пазара въз основа на принципа на реципрочност. Според секретариата на СТО благодарение на разширенията на достъпа до пазара предприятията от страните ще получат допълнителни възможности за достъп до пазари, оценявани на 80 до 100 милиарда щатски долара годишно[10].

Разширенията на обхвата на пазара чрез включване на субектите и на стоките, услугите и строителните услуги, които са в списъците, определящи обхвата на преразгледаното СДП за отделните страни, като цяло представляват нови възможности за достъп до пазарите за икономическите оператори на ЕС.

Най-всеобхватното отваряне по СДП е това на пазара на ЕС. В случаите, когато страни по СДП предоставят ограничен достъп до пазара, Европейският съюз се стреми да осигури реципрочност чрез въвеждането на резерви по отношение на обхвата на своя пазар, за да отрази реципрочно ограниченията в обхвата на пазара на другите страни. Такива резерви се прилагат например за САЩ, Канада, Япония, Корея, Австралия и Нова Зеландия. По-голяма част от резервите се отнасят до тези сектори на комуналните услуги а именно електроенергетика, водоснабдяване с питейна вода, пристанища и железопътен транспорт), в които обхватът на другите страни е по-малък от този на ЕС.

2.1.3. Присъединяване на нови членове

Европейският съюз досега е подкрепял и ще продължи да подкрепя присъединяването на нови членове към СДП, така че отварянето на пазарите за възлагане на поръчки в трети държави да се разширява. През последните години участието в СДП нараства непрекъснато. Това доведе до допълнително разширяване на обхвата на пазара, включително за поръчките в областта на комуналните услуги.

Допълнителното разширяване на Европейския съюз след последния доклад доведе до увеличаване на обхвата за ЕС съгласно СДП. Хърватия се присъедини към Европейския съюз на 1 юли 2013 г. Вследствие на това предложението за ЕС по СДП беше разширено чрез включването на Хърватия от 1 юли 2013 г. Предложените от ЕС изменения на съответните

[10] Доклад на генералния директор до Осмата министерска конференция на СТО, WT/MIN(11)/5, 18 ноември 2011 г.

приложения бяха приети от Комитета по държавните поръчки на официалното му заседание, проведено на 27 юни 2013 г.[11]

2.1.3.1. Армения

Армения кандидатства за присъединяване към СДП през септември 2009 г. След това Армения представи преразгледано предложение през април 2010 г. и окончателно предложение през септември 2010 г. През август 2011 г. Армения депозира своя инструмент [акт] за присъединяване след решение на комитета на СДП. СДП от 1994 г. влезе в сила за Армения на 15 септември 2011 г. Армения също ратифицира преразгледаното СДП, което влезе в сила за Армения на 6 юни 2015 г.

Ангажиментите на Армения по преразгледаното СДП включват поръчките за комунални услуги. Праговете са определени на 400 000 СПТ[12] за стоките, 400 000 СПТ за услугите и 5 000 000 СПТ за строителните услуги.

2.1.3.2. Черна гора

Черна гора кандидатства за присъединяване към СДП през октомври 2013 г. и внесе първоначалното си предложение през ноември 2013 г. Черна гора разпространи второто си преразгледано предложение през юни 2014 г. и впоследствие окончателното си предложение през юли 2014 г. През октомври 2014 г. комитетът на СДП прие решение, с което Черна гора беше поканена да се присъедини към СДП. След депозирането на инструмента за присъединяване на Черна гора преразгледаното СДП влезе в сила за тази държава на 15 юли 2015 г.

Черна гора предоставя на страните по СДП достъп до поръчките на всички предприятия за комунални услуги, извършващи дейност в секторите, за които предоставя достъп Европейският съюз (което означава секторите водоснабдяване с питейна вода, електроенергетика, летища, пристанища, градски транспорт и железопътен транспорт) и прилага същите реципрочни ограничения, които Европейският съюз прилага по отношение на другите страни по споразумението. Праговете са определени на 400 000 СПТ за стоките, 400 000 СПТ за услугите и 5 000 000 СПТ за строителните услуги.

2.1.3.3. Нова Зеландия

Нова Зеландия кандидатства за присъединяване към СДП през септември 2012 г. Нова Зеландия внесе своето окончателно предложение през юли 2014 г. През октомври 2014 г. Комитетът на СДП прие решение за присъединяването на Нова Зеландия към преразгледаното споразумение. След депозирането на инструмент за присъединяване преразгледаното СДП влезе в сила за Нова Зеландия през август 2015 г.

Съгласно приложението за „други субекти“, ангажиментите на Нова Зеландия по преразгледаното СДП включват четири държавни предприятия, извършващи дейност в следните сектори на комуналните услуги: въздушен транспорт, метеорологични услуги, железопътен транспорт и електроенергетика (Airways Corporation of New Zealand Limited, Meteorological Service of New Zealand Limited, KiwiRail Holdings Limited и Transpower New

[11] GPA/118 от 27 юни 2013 г.
[12] Специални права на тираж

Zealand Limited). Праговете са определени на 400 000 СПТ за стоките, 400 000 СПТ за услугите и 5 000 000 СПТ за строителните услуги.

2.1.3.4. Украйна

Украйна кандидатства за присъединяване към СДП през декември 2012 г. Страната представи окончателното си предложение през юни 2015 г. През октомври 2015 г. Комитетът на СДП прие решение за присъединяването на Украйна към преразгледаното споразумение. След депозирането на инструмент за присъединяване преразгледаното СДП влезе в сила за Украйна на 18 май 2016 г.

Украйна предоставя обхват по отношение на голям брой сектори на комуналните услуги и представя примерен списък на субектите, извършващи дейност в тези сектори, следвайки подход, основан на определяне. Украйна изключва поръчките, възлагани на свързани предприятия или съвместни предприятия. Праговете са определени на 400 000 СПТ за стоките, 400 000 СПТ за услугите и 5 000 000 СПТ за строителните услуги.

2.1.3.5. Република Молдова

През януари 2002 г. Република Молдова кандидатства за присъединяване към СДП. Република Молдова представи окончателното си предложение през май 2015 г. През септември 2015 г. Комитетът на СДП прие решение за присъединяването на Молдова. След депозирането на инструмент за присъединяване преразгледаното СДП влезе в сила за Република Молдова на 14 юли 2016 г.

Република Молдова предлага достъп до поръчките, възлагани от всички субекти, които са квалифицирани като възлагащи органи съгласно националното законодателство и извършват дейност в сектори на комуналните услуги като водоснабдяване с питейна вода, производство, пренос или разпределение на електроенергия и/или топлинна енергия , пристанищни или други терминални съоръжения, летищни съоръжения , градски транспорт и железопътен транспорт. Приложен е примерен списък на субектите. Не са посочени резерви. Праговете са определени на 400 000 СПТ за стоките, 400 000 СПТ за услугите и 5 000 000 СПТ за строителните услуги. За праговете за стоките и услугите обаче беше предвиден двугодишен преходен период[13].

2.1.3.6. Австралия

През юни 2015 г. Австралия кандидатства за присъединяване към СДП. Австралия представи преработени предложения през септември 2016 г. и юни 2017 г., а окончателното си предложение — през март 2018 г. Преговорите за присъединяването на Австралия към преразгледаното СДП приключиха и Комитетът на СДП прие решение за присъединяването на Австралия към преразгледаното споразумение през октомври 2018 г. След депозирането на инструмент за присъединяване преразгледаното СДП влезе в сила за Австралия на 5 май 2019 г.

Комуналните услуги, железопътният транспорт и други свързани с транспорта области (например строителството на пътища и пристанища) са от компетенцията на щатите и териториите на Австралия. Преразгледаното СДП не обхваща поръчките за комунални услуги на субектите, изброени за Австралийска столична територия. Праговете са определени на

[13] За първата година след присъединяването праговете за стоките и за услугите бяха определени на 600 000 СПТ, а за втората година след присъединяването — на 500 000 СПТ. От началото на третата година след присъединяването тези прагове са определени на 400 000 СПТ.

355 000 СПТ за стоки, 355 000 СПТ за услуги и 5 000 000 СПТ за строителни услуги. Държавните стопански предприятия в Австралия, които изглеждат сравними с публичните предприятия в ЕС, предлагани от Европейския съюз за обществени поръчки, ако извършват дейност в секторите на водоснабдяването, електроенергията, пристанищата и летищата, градския транспорт и железопътния транспорт (подход на определяне), не са обхванати по отношение на секторите на комуналните услуги.

2.1.3.7. Обединеното кралство

През преходния период, предвиден в Споразумението за оттегляне между Европейския съюз и Обединеното кралство[14] (1 февруари 2020 г. — 31 декември 2020 г.), Обединеното кралство продължи да бъде обхванато от преразгледаното СДП като държава — членка на ЕС. След изтичането на този преходен период Обединеното кралство се присъедини към преразгледаното СДП като самостоятелна страна на 1 януари 2021 г. Окончателното предложение на Обединеното кралство по СДП възпроизвежда условията на настоящия списък на ЕС на ангажиментите по преразгледаното СДП, доколкото е приложимо за Обединеното кралство, включително за секторите на комуналните услуги.[15]

2.1.3.8. Висящи присъединявания

Понастоящем в официална процедура за присъединяване са 11 членове на СТО (Република Албания, Федеративна република Бразилия, Китайска народна република, Грузия, Хашемитско кралство Йордания, Република Казахстан, Киргизка република, Република Северна Македония, Султанат Оман, Руска федерация, Република Таджикистан). Понастоящем обаче не се извършват дейности по процедурите за присъединяване на Албания, Грузия, Йордания и Оман. В своите протоколи за присъединяване към СТО четирима други членове на организацията се ангажираха да направят постъпки за присъединяване към преразгледаното СДП. Тези членове са Ислямска република Афганистан, Монголия, Кралство Саудитска Арабия и Република Сейшели.

2.2. Общо споразумение на СТО по търговията с услуги (ГАТС)

В член XIII, параграф 2 от ГАТС е предвидена клауза за ново разглеждане, съгласно която се изисква следното: „до две години от датата на влизане в сила на Споразумението за СТО се провеждат многостранни преговори по държавните поръчки за услуги в рамките на настоящото споразумение.“

Въз основа на това изискване, което се отнася най-общо до поръчките за услуги, възлагани от всеки възложител (и следователно не е ограничено до предприятията за комунални услуги), Европейският съюз направи конкретни предложения за включването на приложение относно държавните поръчки за услуги в неколкостранното Споразумение по търговията с услуги (TiSA), което е в процес на договаряне. Преговорите за TiSA, за които Съветът и Парламентът досега бяха надлежно информирани, обаче още не са приключили и понастоящем са спрени.

[14] Споразумение за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 29, 31.1.2020 г., стр. 7) („Споразумението за оттегляне“).

[15] В приложение 3 („Други субекти“) към окончателното си предложение Обединеното кралство предвижда обхват за възложителите, осъществяващи дейност в секторите на комуналните услуги, който възпроизвежда списъците на Съюза. Примерните списъци на субектите съгласно окончателното предложение на Обединеното кралство за СДП остават еднакви със списъците за Обединеното кралство в предложението на Съюза.

3. СПОРАЗУМЕНИЯ НА ЕС С ГЛАВИ ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ

3.1. Европейско икономическо пространство (ЕИП)

Съгласно член 65 и приложение XVI към Споразумението за ЕИП разпоредбите на Директивата за комуналните услуги се прилагат в държавите от ЕАСТ. Норвегия, Лихтенщайн и Исландия продължават да предоставят на предприятията от Съюза достъп до своите обществени поръчки в областта на комуналните услуги, предлагайки обхват, който съответства на приложното поле на Директивата за комуналните услуги .

Последното разширяване на ЕС се състоя на 1 юли 2013 г., когато Хърватия се присъедини към Европейския съюз. Държава, която става член на Европейския съюз, следва също така да кандидатства, за да стане страна по Споразумението за ЕИП[16]. Споразумението за участие на Република Хърватия в Европейското икономическо пространство (наричано по-нататък „Споразумението за разширяване на ЕИП“) и три свързани с него споразумения[17] бяха подписани на 11 април 2014 г. Споразумението за разширяване на ЕИП се прилага временно от 12 април 2014 г.

3.2. Двустранно споразумение с Швейцария

ЕС и Швейцария имат дългогодишни отношения в областта на обществените поръчки като страни по СДП и по двустранно споразумение по някои аспекти на държавните поръчки, сключено през 1999 г. В рамките на СДП до 31 декември 2020 г. отношенията между ЕС и Швейцария се уреждаха от СДП от 1994 г. По отношение на комуналните услуги ангажиментите на Швейцария съгласно СДП от 1994 г. обхващаха само публичните органи и публичните предприятия в следните сектори: водоснабдяване, електроенергетика, системи за обществен транспорт (вътрешен град), летища и вътрешни пристанища. На 1 януари 2021 г. Швейцария се присъедини към преразгледаното СДП[18] и в съответствие с него ще включи пощенските услуги в обхвата на приложение 3.

Двустранното споразумение по държавните поръчки[19] допълва ангажиментите на Швейцария и ЕС по СДП. Обхватът на двустранното споразумение надхвърля този на СДП, тъй като ЕС и Швейцария взаимно си предоставят достъп до поръчки над установените прагове за стоки, строителство и услуги, възлагани както от публичните субекти (публични органи и публични предприятия), така и от частните предприятия за комунални услуги, работещи въз основа на специални или изключителни права в областта на далекосъобщенията, железопътния транспорт, газа, топлинната енергия, нефта, въглищата и други твърди горива, и от частните предприятия за комунални услуги, работещи въз основа на специални или изключителни права в областта на електроенергията, питейната вода, морските или вътрешните пристанища, летищата и градските превози.

[16] Член 128 от Споразумението за Европейското икономическо пространство.
[17] Споразумение за участието на Република Хърватия в Европейското икономическо пространство и три свързани с него споразумения, ОВ L 170, 11.6.2014 г., стр. 5 —48.
[18] СДП от 2012 г. влезе в сила за Швейцария на 1 януари 2021 г. На същата дата СДП от 2012 г. замени СДП от 1994 г.
[19] Споразумение между Европейската общност и Швейцарската конфедерация по някои аспекти на държавните поръчки (ОВ L 114, 30.4.2002 г., стр. 430—467).

3.3. Глави за обществените поръчки в споразуменията за стабилизиране и асоцииране, сключени в рамките на политиката на ЕС за разширяване

Споразуменията за стабилизиране и асоцииране (ССА) са част от процеса на ЕС за стабилизиране и асоцииране. След началото на този процес Европейският съюз постепенно сключи двустранни ССА, които включват и търговски ангажименти, с всеки от партньорите от Западните Балкани:

- Албания (влязло в сила през 2009 г.),
- Северна Македония (влязло в сила през 2004 г.),
- Черна гора (влязло в сила през 2010 г.),
- Сърбия (влязло в сила през 2013 г.),
- Босна и Херцеговина (влязло в сила през 2015 г.) и
- Косово* (влязло в сила през 2016 г.)[20].

Тъй като целта на ССА е да се помогне на заинтересованите партньори от Западните Балкани да изградят своята способност за приемане и прилагане на правото на ЕС, реципрочните ангажименти обикновено се тълкуват на асиметрична основа.

Това важи и за съответните разпоредби за обществените поръчки. След влизането в сила на дадено ССА икономическите оператори на подписалата държава, независимо дали са установени в Европейския съюз, получават достъп до процедурите за възлагане на поръчки в Европейския съюз съгласно правилата на ЕС за обществените поръчки. Това се отнася също за поръчките в секторите на комуналните услуги, след като подписалата държава приеме законодателството, въвеждащо правилата на ЕС в тази област.

Икономическите оператори от ЕС, установени в подписалата държава, получават достъп до процедурите за възлагане на поръчки в посочената държава при третиране, не по-малко благоприятно от предоставеното на националните предприятия към датата на влизане на споразумението в сила.

Икономическите оператори от ЕС, които не са установени в подписалата държава, получават достъп до процедурите за възлагане на поръчки в посочената държава при третиране, не по-малко благоприятно от предоставеното на националните предприятия на посочената държава, след изтичането на определен брой години от датата на влизане на всяко споразумение в сила.

3.4. Глави за обществените поръчки в споразуменията, сключени в рамките на политиката за съседство

3.4.1. Украйна, Молдова, Грузия

Като част от по-широките договорености за асоцииране Украйна, Молдова и Грузия подписаха с ЕС споразумения за установяване на задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия.

[20] Албания, Република Северна Македония, Черна гора и Сърбия са държави — кандидатки за членство в ЕС. Босна и Херцеговина и Косово* са потенциални кандидатки за членство в ЕС.

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

Тази задълбочена и всеобхватна зона за свободна търговия е свързана с по-широкия процес на сближаване на законодателството. Темата за обществените поръчки е особено важна в този контекст — трите държави се съгласиха да въведат, в рамките на определен преходен период и в съответствие с подробен график, почти цялото законодателство на ЕС в областта на обществените поръчки, сякаш са част от ЕС. Следователно законодателството на трите държави в областта на поръчките на комунални услуги в крайна сметка ще се основава на стандартите, установени в Директива 2014/25/ЕС.

3.4.2. Армения

Двустранните търговски отношения между ЕС и Армения са уредени от Споразумение за всеобхватно и засилено партньорство. Преговорите по споразумението приключиха през февруари 2017 г. Споразумението се прилага временно от юни 2018 г. Новото споразумение заменя Споразумението за партньорство и сътрудничество от 1999 г.

Тъй като Армения вече предостави много комплексен обхват по СДП, единственият допълнителен елемент в съответната глава на двустранното споразумение е изясняването на обхвата на концесиите за строителство. Това се отнася за всички обхванати субекти, включително предприятията за комунални услуги.

3.5. Други споразумения на ЕС, включващи ангажименти по отношение на държавните поръчки

3.5.1. Андска общност (Колумбия, Перу, Еквадор)

ЕС има всеобхватно споразумение за търговия с Колумбия и Перу, което се прилага временно с Перу от 1 март 2013 г. и с Колумбия от 1 август 2013 г.

Протоколът за присъединяване на Еквадор беше подписан през ноември 2016 г. и се прилага временно от 1 януари 2017 г.

Що се отнася до комуналните услуги, в приложението за „други субекти“ към търговското споразумение Перу е предложил обхват на субектите, извършващи дейност в секторите на енергетиката, водоснабдяването, летищата и пощенските услуги за поръчките над прагове, които са еднакви с тези, предложени от ЕС за субектите, извършващи дейност в секторите на комуналните услуги.

Колумбия е посочила възложителите на централно равнище и преработи обхвата на субектите на регионалното и местно равнище (Решение 1/2017 на Комитета по търговия), а в приложението за „други субекти“ е посочила редица независими субекти, извършващи дейност в различни области. ЕС изрази загриженост по повод на обстоятелството, че на доставчиците от ЕС не е предоставено национално третиране за някои държавни поръчки на регионално и местно равнище, по-специално в областта на комуналните услуги. Понастоящем се водят технически обсъждания с оглед намирането на взаимно приемливо решение[21].

В приложенията към своя протокол за присъединяване Еквадор предлага обхват на поръчките, възлагани от редица публични предприятия, които извършват дейност в секторите на

[21] Доклад относно прилагането на търговските споразумения на ЕС от 12 ноември 2020 г. и придружаващия го работен документ на службите на Комисията, достъпни на следния адрес: https://trade.ec.europa.eu.

енергетиката, далекосъобщенията, пощенските услуги, транспорта (включително железопътния транспорт), водоснабдяването и канализацията.

3.5.2. Канада

Новото търговско споразумение между ЕС и Канада (Всеобхватно икономическо и търговско споразумение — ВИТС) започна да се прилага временно на 21 септември 2017 г. Главата за обществените поръчки съдържа важни нови ангажименти на двете страни по отношение на достъпа до пазара.

В секторите на комуналните услуги повечето предприятия за комунални услуги в Канада работят като „Crown Corporations“, т.е. държавни предприятия, които извършват своята дейност независимо от правителството. С ангажимента за възлагане на поръчки от повечето от тези държавни предприятия ВИТС отбелязва историческа крачка напред по отношение на предоставянето на участници от ЕС на достъп при недискриминационни условия до поръчките на канадски предприятия за електроенергия, транспорт по железни и водни пътища, местен транспорт, водоснабдяване и добив, разпределение и доставка на газ. Подробен списък на съответните канадски субекти се съдържа в приложения 19-1 —19-3 към ВИТС.

3.5.3. Централна Америка

ЕС и Централна Америка подписаха споразумение за асоцииране, чийто търговски стълб се прилага временно от 1 август 2013 г. за Хондурас, Никарагуа и Панама, от 1 октомври 2013 г. за Коста Рика и Салвадор и от 1 декември 2013 г. за Гватемала.

Значимите ангажименти по отношение на достъпа до пазара в секторите на комуналните услуги са следните:

- Коста Рика обхвана субектите в секторите на транспорта, енергетиката, водоснабдяването и електроенергетиката;
- Гватемала обхвана субектите в секторите на далекосъобщенията и пристанищата;
- Никарагуа обхвана субектите в секторите на пощенските услуги, енергетиката, водоснабдяването и канализацията;
- Панама обхвана субектите в секторите на електроенергетиката, транспорта, водоснабдяването и канализацията;
- Хондурас обхвана една пристанищна администрация.

3.5.4. Ирак

Споразумението за партньорство и сътрудничество между ЕС и Ирак се прилага временно от 1 август 2012 г. Ангажиментите на Ирак в секторите на комуналните услуги са същите като тези на ЕС по отношение на водоснабдяването, електроенергетиката, транспорта и енергетиката.

3.5.5. Япония

Споразумението за икономическо партньорство между Европейския съюз и Япония влезе в сила на 1 февруари 2019 г. ЕС получи по-добър достъп до обществените поръчки, за които в Япония се обявяват тръжни процедури от органите на централното, регионалното и местното управление. По отношение на комуналните услуги следва да се отбележат следните подобрения:

Железопътен транспорт: Един от приоритетите на ЕС по време на преговорите беше осигуряването на по-голям достъп до японския пазар за железопътно оборудване и инфраструктура. Япония в голяма степен се съгласи да предложи такъв достъп, като изрично предостави достъп до поръчките за стоки и услуги, свързани с оперативната безопасност на пътническия транспорт. Въпреки че така наречената „клауза за оперативната безопасност“ в СДП остава в сила, от 1 февруари 2020 г. тази клауза не се прилага за участниците от ЕС, тъй като те могат да се позовават на двустранното споразумение.

Япония се съгласи също на размяна на писма относно железопътния транспорт, с които се стабилизира съществуващото сътрудничество между двете страни в областта на железопътния транспорт съгласно споразумението за свободна търговия. Посоченото сътрудничество включва: „Индустриален диалог по железопътния транспорт“ и „Техническа експертна група по железопътния транспорт“.

Що се отнася до другите комунални услуги, Япония се съгласи да отвори тръжните процедури за разпределението на електроенергия (29 субекта) за участници от ЕС. Освен това Япония се съгласи да предостави на доставчиците от ЕС достъп при недискриминационни условия до пазарите за поръчки на 48 града с около 300 000 жители. В тези градове живее близо 15 % от населението на Япония. Това е важно в контекста на настоящия доклад, тъй като повечето комунални услуги в Япония се извършват на общинско равнище.

3.5.6. Казахстан

Споразумението за засилено партньорство и сътрудничество между ЕС и Казахстан, което е подписано през декември 2015 г., прилагаше се временно от 1 май 2016 г. и е в сила от 1 март 2020 г., е първият случай на непреференциално търговско споразумение, включващо всеобхватна глава за обществените поръчки с взаимни ангажименти за достъп до пазара. Тези ангажименти за достъп до пазара не обхващат поръчките за комунални услуги, попадащи в обхвата на Директива 2014/25/ЕС.

3.5.7. Южна Корея

ЕС и Корея имат дългогодишни отношения в областта на обществените поръчки като страни по СДП. Тези отношения бяха потвърдени отново чрез включването в споразумението за свободна търговия, което се прилага временно от юли 2011 г. (и беше официално ратифицирано през декември 2015 г.), на повечето правила съгласно СДП и на ангажиментите на двете страни по СДП (включително последващите им изменения). преразгледаното СДП се прилага между ЕС и Корея от януари 2016 г.

По отношение на секторите на комуналните услуги Корея се ангажира да отвори за дружества от ЕС поръчките, възлагани от субекти, извършващи дейност в секторите на енергетиката, водоснабдяването, електроенергетиката, местния транспорт и железопътния транспорт, включително високоскоростните железници (от влизането в сила на преразгледаното СДП).

3.5.8. Сингапур

ЕС и Сингапур подписаха търговско споразумение на 19 октомври 2018 г. След предоставянето на съгласие от Европейския парламент на 13 февруари 2019 г. и приемането от Съвета на решение за сключване на това споразумение на 8 ноември 2019 г., споразумението за свободна търговия влезе в сила на 21 ноември 2019 г. В търговското споразумение е включена глава за обществените поръчки с разпоредби, основани на СДП. Сингапур и ЕС са страни по СДП.

Ангажиментите на ЕС и на Сингапур по търговското споразумение надхвърлят поетите от страните в рамките на СТО по отношение на държавните поръчки.

Що се отнася до комуналните услуги, Сингапур предостави повече отваряния, отколкото в СДП, тъй като отвори поръчките в определени сектори на комуналните услуги, като енергетиката (Орган за енергийния пазар) и включи още възложители, например публични субекти, извършващи дейност в секторите на летищата и местния транспорт.

3.5.9. Виетнам

Европейския съюз и Виетнам подписаха търговско споразумение и споразумение за защита на инвестициите на 30 юни 2019 г.. Търговското споразумение беше сключено от Съвета на 30 март 2020 г. и влезе в сила на 1 август 2020 г.

Споразумението предвижда възможности за увеличаване на търговията и за поддържане на работните места и растежа от двете страни посредством отваряне на пазарите за услуги и обществени поръчки. Дружествата от ЕС ще имат по-добър достъп до виетнамските пазари за обществени поръчки, отколкото дружествата от всяка друга страна. Главата за обществените поръчки в търговското споразумение съдържа разпоредби относно обществените поръчки, които са основани на залегналите в СДП принципи на недискриминация, прозрачност и справедливост.

Що се отнася до обхвата на достъпа до пазара в секторите на комуналните услуги, в приложението за „други субекти“ към споразумението Виетнам изброява 42 субекта, включително субекти, извършващи дейност в секторите на железопътния транспорт (Vietnam Railways) и електроенергетиката (Vietnam Electricity). ЕС предоставя на Виетнам реципрочни ангажименти, като отваря два от секторите на комуналните услуги, обхванати от Съюза съгласно СДП — електроенергетиката и железопътния транспорт.

3.5.10. Обединеното кралство

На 24 декември 2020 г. Европейският съюз и Обединеното кралство подписаха Споразумение за търговия и сътрудничество (СТС)[22], което започна да се прилага временно от 1 януари 2021 г.

Споразумението съдържа някои от най-амбициозните разпоредби относно обществените поръчки, които изобщо е сключвал Европейският съюз, като обхватът им надхвърля ангажиментите съгласно СДП. Споразумението предвижда правила за използването на електронни средства при поръчките, електронно публикуване на обявления, екологични, социални и трудови аспекти и вътрешни способи за защита. Европейският съюз и Обединеното кралство увеличиха обхвата на достъпа до пазара, който си предоставят реципрочно по СДП, като добавиха сектора на разпределение на газ и топлинна енергия, частни субекти със специални и изключителни права и редица допълнителни услуги в хотелиерството и ресторантьорството, далекосъобщенията, недвижимите имоти, образованието и други стопански сектори.

[22] Споразумение за търговия и сътрудничество между Европейския Съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна, ОВ L 444, 31.12.2020 г., стр. 14.

Освен това Споразумението съдържа разпоредби за недопускане на дискриминация на предприятията от ЕС, установени в Обединеното кралство (и обратно) по отношение на всякакви поръчки (което означава, че са включени също поръчките под праговете съгласно СДП/СТС и необхванатите поръчки).

4. ПРОДЪЛЖАВАЩИ ДВУСТРАННИ ПРЕГОВОРИ И ВСЕ ОЩЕ НЕПОДПИСАНИ СПОРАЗУМЕНИЯ

Продължават преговорите по търговски споразумения, като целта е навсякъде да бъдат включени глави за обществените поръчки, със следните държави: Австралия, Азербайджан, Чили, Индонезия, Киргизстан, Нова Зеландия и Узбекистан.

ЕС и Меркосур постигнаха принципно споразумение (по търговската част на споразумението за асоцииране) на 28 юни 2019 г. ЕС и Мексико постигнаха принципно споразумение на 21 април 2018 г., допълнено със споразумение относно обществените поръчки на регионално и местно равнище, постигнато през април 2020 г.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Европейският съюз отдавна се застъпва за отварянето на пазарите за поръчки чрез премахване на пречките.

В този контекст Европейският съюз продължава да подкрепя присъединяването на нови членове към СДП, което остава основният инструмент в рамките на СТО за отварянето на международните пазари за поръчки. Едновременно с това Европейският съюз продължава за договаря и прилага амбициозни двустранни и регионални търговски споразумения. Тези усилия на многостранно и двустранно равнище ще позволят на предприятията от Съюза да се възползват от допълнителни възможности, включително в секторите на комуналните услуги, въз основа на прозрачност, национално третиране и недискриминация.